

בירור ענייני הלכה ומנהג

ג. כיוון שאומרים מעט, גם רוקקים מעט.

ד. "אין רוצים ליהנות" אפילו מהרוק המתהווה מאמירה זו.

ה. לכן גם הנהגת הרבי היתה: לא לירוק לתוך משפחת וכדומה, אלא דווקא על גבי קרקע¹⁵ [אבל נהג¹⁶ להפנות פניו באותה שעה לצד הנגדי של ארון הקודש¹⁷ ולהסתיר פיו בידיו הק'¹⁸], ואחר-כך:

ו. לדרוך או אף לשפשף¹⁹ את הרוק, לא רק מפני כבוד בית-הכנסת²⁰, אלא כדי שלא להשאיר ממנו זכר.

ושיחזק בלבבינו אמונה זו שיעביר הגילולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון, לתקן עולם במלכות ש-די, כי אז, גם כי יש לכל אחד מישראל משא ומן עם הגויים עובדי עבודה זרה וגילולים ומצליחים, לא נפנה לבבינו אל האלילים ולא יעלה במחשבה חס ושלום שום הרהור עבירה".

למרות זהירות הארז"ל מרקיקה בביהכ"נ תמיד (שער-הכוונות סוף עניין ביהכ"נ, הובא במג"א שם ס"ק ט), וביאר בפמ"ג בא"א שם הטעם, שאדם מקפיד על מי שבא לביתו ורוקק ילטיול (=בלי הכרח). וכן במשנה-ברורה שם בשער-הציון ס"ק טו אסר לירוק בביהכ"נ [ולא הזכיר ילטיול]. וכנהוג, שבימינו מקפידים בכל אופן] למי שמקפיד ע"ז בביתו. אבל ע"פ הנ"ל רקיקה זו מחוייבת עכ"פ מצד המנהג, והוי כמו כאשר הרוק מפריע באמצע שמו"ע, בשו"ע אדה"ז סי' צו ס"ב.

16 כנראה בווידיאו, תפילה עם הרבי עמ' 18.
17 על-דרך האמור בשו"ע אדה"ז שם בעניין יריקה לעומד באמצע שמו"ע, שזרקו לאחריו אבל לא לפניו, ואם אי"א – לשמאלו אבל לא לימינו.

18 ראה משגיב סי' קנא ס"ק כד "ויהיה זהיר שלא ירוק בפני חבירו שימאס בה [חגיגה ה,א]". וראה בשו"ע אדה"ז סי' קנו סט"ו (שהביא את המימרה הסמוכה לזה בעניין דומה).

19 בחול שיפשוף, ובשבת שיש בזה חשש איסור (כמבואר בפמ"ג שם מס' שטז סי"א ומג"א ס"ק כד מדין אשווי גומות, ואף שבביה"ל סי' שלו סי"א ד"ה ויש מחמירין מתיר בקרקע מרוצפת אם רוב בתי העיר מרוצפים, והובא בקצות-השולחן סי' קמו עמ' קיח, מ"מ החמיר בזה) רק דרך ע"ז.

20 שו"ע אדה"ז סי' צ ס"ד. שו"ע הבי"ט סי' קנא ס"ז, מגמ' ברכות סג,א וירושלמי שם פ"ג סוף ה"ה.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לב"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקמו

ערב שבת-קודש
פרשת וארא
כ"ז בטבת ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

בירור ענייני הלכה ומנהג

השל"ה כתב: "וקצת מן ההמונים נוהגין להקיא בעלינו, ואינן יודעים למה הם מקיאים, ורובא דרובא בזמן הזה שאינם מבינים כלל לשון הקודש, ומקיאין כשאומרים 'ואנחנו כורעים', וזה איסור גמור... וגם הוא סכנה גדולה... על כן מן הראוי שיש למחות בידיהם, אלא ילמדו שישתחוו כהלכתן כדאמרן". גם ה'חיות יאיר' בספרו 'מקור חיים' כתב על הנפסק בשו"ע שבשעת התפילה "אסור לו לרוק" – "ולא יפה עושין הרוק[ק]ים בעלינו-לשבח ממוסף ראש-השנה, וגם בכל השנה אני תמה על מנהגים כאלה, פן יבולע גדי בין שבעים אריות... מי מכריחנו לאלה...". ולהלן¹⁰ כתב: "מה מאוד מסוכן מנהג משובש ברקיקה הנהוגה, ומי מכריחנו לזה. ונראה לי עוד דיש לבטלו מי שבידו, כי נתפשט מהמון ומנהג בורות הוא. ותדע, שרוקקין כשמגיעין ל'ואנחנו כורעים' ומזכירין שם-שמים על הרקיקה [כלשון המשנה והגמרא דלהלן, שהאיסור והבזיון הוא כשרוקקין תחילה ואחר-כך קוראים פסוק מן התורה¹¹], ולפי כוונתם היה להם לרוקק לפני אמרם 'שהם וכו' ורוק".

אבל הט"ז¹² הצדיק זאת, בדבריו בקשר להנפסק בשו"ע¹³ "הלווחש על המכה או על החולה ורוקק, ואחר-כך קורא פסוק מן התורה – אין לו חלק לעולם הבא": "הטעם, כיוון דמזכיר שם-שמים על הרקיקה – הווי ביזיון ח"ו. ועל כן אין להקשות ממה שנוהגין ברקיקה קודם 'ואנחנו כורעים', דשם הכל יודעין שהרקיקה היא לביזיון הגילולים של עובדי-כוכבים והיא כבוד שמים שמזכיר אחר-כך".

ושמא יש למנהג זה עניין מיוחד בדורותינו, כאשר ת"ל סר הפחד מפני הגויים, אך דווקא משום נפילת המחיצות שע"פ המלכות, חשוב ביותר להדגיש את ההרקה וביטול אמונותיהם¹⁴.

והיערני חכם אחד, שלכאורה, לפי הניסוח והמנהג בפועל, כל הנהוג בזה אצלנו מבטא היטב את המאפייה באמונותיהם עד הקצה האחרון, שלכן:

א. מקצרים בהזכרתן ביותר, ואומרים רק "להבל ולריק" ו"מדייקים שלא לומר 'ומשתחוים...'".

ב. גם במקור תפילת 'עלינו', שהוא נוסח תפילת מוסף דראש-השנה, אין אומרים כל הנוסח מטעם זה (אף שבפועל למנהגנו אין רוקקין שם, אולי מפני בעיית הרקיקה באמצע שמונה-עשרה).

ראה להלן הע' 15.
 (7) בעמק ברכה עמ' קז. הובא גם בקיצור שלייה עמ' קלג (במהדורה המנוקדת, אשדוד תשנ"ח – עמ' קעו, ומשם העתקתי). בירשימותי כתב 'וישנו בשליה עניין זה'. והכוונה כנראה לציין שהוה מנהג ישן שנוכר עוד בשליה, אף ששם הורה שיש לבטלו.
 (8) על שו"ע או"ח, ח"ב סי' צז ס"ב.
 (9) ובקיצור הלכותי בשולח-הגיליון שם כתב 'ואפילו בכל השנה'.
 (10) על דברי הרמ"א סי' קלב סי' ב' 'ואומרים אחר סיום התפלה עליו-לשבח מעומד, ויזהר לאומרו ככוונה, וכשמגיע [ל-] יאל א"ל לא וישועי – יפסיק מעט קודם שיאמר 'ואנחנו כורעים'.
 (11) בטי"ז דלהלן (סי' ק) כתב שכלשון השו"ע 'ואחר-כך קורא פסוק' – "כן הוא ברש"י [שם], דדווקא לוחש אחר הרקיקה אסור. אבל בטור כתוב יומכיר שם שמים ורוקק, משמע שהאיסור אפילו ברוקק אחר-כך". ולהעיר מדין 'הרוקק לא יתפלל עד שישחה ארבע אמות, והמתפלל לא ירוק עד שישחה ארבע אמות' (ירושלמי מגילה פ"ג ה"א, טושו"ע ושו"ע אדה"ו סו"ס צב), שאינו קשור דווקא להזכרת השם, ובפשוטות חל דין זה רק בתפילת העמידה, ולכן במקור-חיים שם עסק (בעיקר) במוסף דריה. ובכל זאת, היעביץ בסידורו שם כתב שיש 'ילשהות כדי הילוך ארבע אמות' (משא"כ הטור והרמ"א כתבו רק שיש להפסיק מעט) לפני 'ואנחנו כורעים'.
 (12) על שו"ע יו"ד סי' קעט סי' קא. ה.
 (13) שם סי' ט, ממשנה טהדרין צ"א וגמ' שם קא.א.
 (14) ראה בי"ח ר"ס קלג: 'ואומר 'עלינו לשבח וכו''. הטעם הוא לתקוע בלבבינו קודם שנפטרים לבתיהם יחוד מלכות שמים,

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ו בשבט ה'תשס"ה – ד' בשבט ה'תשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ו בשבט	ה' שחיטה. פרק ג-ה.	ה' שמיטה ויובל. פרק יג.	מל"ת קא.
ש"ק	כ"ז בשבט	פרק ו-ח.	שאלו שלום וגוי. ספר עבודה והוא ספר שמיני. ה' בית הבחירה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קמו.
א'	כ"ח בשבט	פרק ט-יא.	פרק ב.	מל"ת שו.
ב'	כ"ט בשבט	פרק יב-יד.	פרק ג.	מ"ע קמח.
ג'	א' בשבט	נדבות פי וגוי. ספר הפלאה והוא ספר שש. ה' שבועות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ד.	מל"ת סא.
ד'	ב' בשבט	פרק ד-ו.	פרק ה.	מל"ת סב.
ה'	ג' בשבט	פרק ז-ט.	פרק ו.	מל"ת רמח. רמט.
ו'	ד' בשבט	פרק י-יב.	פרק ז.	מ"ע ז.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 לפני הזריחה							
ו', כ"ו בשבט	4.37	5.25	5.48	6.48	9.13	11.47	12.17	4.51.9	5.18
ש"ק, כ"ז בשבט	4.37	5.25	5.48	6.48	9.13	11.48	12.18	4.52.7	5.19
א', כ"ח בשבט	4.37	5.26	5.48	6.49	9.13	11.48	12.18	4.53.6	5.20
ב', כ"ט בשבט	4.37	5.26	5.48	6.49	9.13	11.48	12.18	4.54.4	5.21
ג', א' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.49	9.14	11.49	12.19	4.55.3	5.21
ד', ב' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.48	9.14	11.49	12.19	4.56.1	5.22
ה', ג' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.48	9.14	11.50	12.20	4.57.0	5.23
ו', ד' בשבט	4.38	5.26	5.48	6.48	9.14	11.50	12.20	4.57.9	5.24

* הזמנים מתייחסים לאזור שפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	דה"י	צה"ש	דה"י	דה"י
וארא	4.16	5.31	4.19	4.34
בא	4.22	5.37	4.25	4.40

עורך ראשי: **מנחם מענדל ברוך** • עורך: **שניאור-זלמן רודמן** • הגהה: **יוסף-יצחק איידלמן**

מרו"ל: **מכון ליובאוויטש** שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: **הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב**

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 **אינטרנט:** <http://chabad.org.il> **דואר-אלקטרוני:** chabad@chabad.org.il

חסידות, שכדי לרדת 'לברר' את הבשר ולהעלותו לקדושה, 'מבררים' תחילה את הדגים שהם מעלמא דאתכסייא ובירורם קל יותר. עוד טעם נאמר בשם הרה"ק ר' בונם מפשיסחה¹¹, מפני שהדגים היו הבריאה הראשונה מבעלי-חיים וקדושת השבת היא שורש החיים (וגם מכל הדעות הללו מוכח שאין זה מחשש בשר שבין השיניים).

ואולי הקילו בזה כמו שהקילו בכמה עניינים אחרים שמחמירים בהם באיסור והיתר, כגון שיש המתירים זאת לכבוד שבת, כ"שומר מצווה לא ידע דבר רע"¹², ויש מתירים לבשל בשר ודג זה בזה לכתחילה¹³, ומנהג העולם להתיר לבשל בכלי של המין השני בן יומיו¹⁴, ויש מתירים במליחה ובכבישה¹⁵, ויש אומרים שנשנתנו הטבעיים בעניין סכנה זו מומן הגמרא לזמנים שלאחריו¹⁶. ואף שבדרך-כלל אין פוסקים כרוב הדעות הנ"ל, חזו לאיצטרופי. וע"ע.

רקיקה ב'עלינו'

הוראת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע: "נהיגין בנוסח 'עלינו' לומר: 'שהם משתחווים להבל ולריק'¹⁷, – וגם בתפילת מוסף דראש-השנה¹⁸ אומרים כן – ומדייקים שלא לומר 'ומתפללים כו' [אל א-ל לא יושיע]'. הרקיקה היא אחר האמירה. טעם הרקיקה¹⁹, כי מדיבור מתהווה רוק, ואין רוצים ליהנות מרוק זה"²⁰.

דהנה כמה פוסקים כתבו שיש לבטל מנהג זה, ומלשונם משמע שזהו גם לגופו-של-עניין ולא רק משום הסכנה (שהיתה ממשית מאוד לפי תיאורם) לעיני הגויים, שיאמרו שאנו מבזים אותם ואת אמונתם:

- 11 'מנהג ישראל תורה', שם, מספר תורת-אמת [להרה"ק מלובלין?]; בריש חלק המועדים.
- 12 הובאו בשמירת הגוף והנפש שם ס"ז.
- 13 הובאו שם ס"ה.
- 14 שם ס"ז וס"ט.
- 15 שם ס"יא י"ד.
- 16 מגיאי ס"י קנ"ג ס"ק א, וראה בזה בארוכה בשמירת הגוף והנפש שם הערה א, ושי"י.

- 1 היום יום ט' טבת (והעיר בהיום יום עם הערות וצינונים ח"א, מסיום מגילת תענית ובני"כ שם, שביום זה נולד 'אותו האישי'), ספר-המנהגים עמ' 17 (מקורו, כפי שציין הרבי, מרשימותיו 'קייץ צו, וינאי' שנדפסו ב'רשימותי' חוברת קפ"ג עמ' 10. כן מופיע חלקית באניק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ני"ע ח"ב עמ' שפד).

- 2 עי"פ ישעיה ל"ז.
- 3 שנקראו 'תקיעתא דבי רבי' (ירושלמי ע"ז פ"א ה"ב ועוד, נסמנו בשער-הכולל פמ"ג ס"ק ו), ועלינו הוא הקדמה לברכת מלכות, שאנו משבחים קודם להשיית שהבדילנו מן התועים (ב"י ס"י תקצ"א, הובא בשער-הכולל שם ס"ק ז). ורק שם היה מקום תפילה זו בזמן חז"ל. מאוחר יותר הנהיגו זאת גם בסיום התפילות בכל יום, כפי שמציינים לסי' הרוקח ס"י שכד ואחריו במאורי ברכות עמ' 118 ובטור ר"ס קל"ג ורמ"א שם ס"ב.
- 4 משפט זה 'ומתפללים אל א-ל לא יושיע' (מישניה מה.כ. לשון הפסוק לפני-כן 'ונשאים עץ פסלם ומתפללים...'). מתאים ביותר לנוצרים) מופיע באבודרהם (במוסף דרי"ה), בסדר-היום ובתולעת-יעקב, בטור וברמ"א שם, וכן בסידורי הספרדים ובסידורי יבין, הוצאת אשכול עמי שמת. בהרבה מקורות נשמט משפט זה, או משהם... יושיע, מפני או ע"י הצנזורה של הנוצרים, ואף בסידורי עבודת-ישראל ואוצר-התפילות נשמט הכל. בעיון תפילתי שבסידור אוצר-התפילות יש כאן התנגדות גדולה. בקצות-השולחן ס"י כד בבדי-השולחן ס"ק ל"ט כתב שרבים נוהגים לאמור, מ"שהם... יושיע, והביא מה שנשמט בכל-בו ס"י קכ"ב, ש"וריק" בנימטריא 316, שמו של אותו האישי, ויל"ל לא בנימטריא 92, שמו של הישמעאלי שעמד אחריו.

- 5 ב'רשימות' מובא טעם זה בשם כ"ק אדמו"ר מהוריי"ב נ"ע.
- 6 ב'רשימות' מסיים [הפיענוחים של המו"ל באו כאן בין הצארי-בוען]. 'וכיוון שאנו אומרים רק 'שהם וכו' לריק' [ומדייקים שלא לומר 'ומתפללים כו'], לכן גם הרקיקה [היא] קטנה – [ה]סיום [וכיוון כו] הוא דברי' כ"ק [מ"ו]ח אדמו"ר' שליט"א. עכ"ל. לפי זה, אין מקום 'לאסוף' עוד רוק בפה על-מנת לירוק, ובפרט שרקיקת יטויל' בביהכ"ני חמירא,

מוכנים כבר להיכנס לארץ, בגאולה האמיתית והשלמה!

בראש-חודש שבט הכריז משה רבינו שהגיע הזמן להיכנס לארץ-ישראל, מכיוון שכבר נשלם השלב של מתן-תורה □ עניין זה יזכר ונעשה¹ מדי שנה בשנה על-ידי משה רבינו שבדור □ עניין הגאולה מודגש ביותר בכל פרטי הזמן שבו התחיל משה לומר לבני-ישראל את ספר 'משנה תורה' □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. עניינו של ראש-חודש שבט – מפורש בקרא: "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש דיבר משה אל כל בני ישראל ככל אשר ציווה ה' אותו אליהם... הואיל משה באר את התורה הזאת לאמור" – שבו ביום התחיל משה רבינו לומר לבני-ישראל ספר חמישי שבתורה, "משנה תורה"², על-שם שכולל גם ד' הספרים שלפניו.

"והימים האלה נזכרים ונעשים"³ – ש"בעשתי עשר חודש באחד לחודש" מידי שנה בשנה "נזכרים" ועל-ידי-זה "נעשים" העניינים שהיו ביום זה כפעם הראשונה, ולא עוד אלא שמשנה לשנה הולך וניתוסף עוד יותר – כהציווי (שהוא גם נתינת כוח) "מעלין בקודש"⁴.

ב. התחלת דיבורו של משה רבינו בראש-חודש שבט – "ה' אלוקיני דיבר אלינו בחורב לאמור רב לכם שבת בהר הזה פנו וסעו לכם ובואו הר האמורי וגו' ארץ הכנעני והלכנו עד הנהר הגדול נהר פרת", "ראה נתתי לפניכם את הארץ בואו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם גו"⁵.

וכידוע פתגם והוראת רבינו הזקן ש"צריכים להיות עם הזמן", לחיות עם ענייני התורה השייכים לזמן זה – לא רק פרשת השבוע, אלא גם (ואדרבה – ביתר שאת ב)המפורש

- 1 דברים א.ג. ש. ה.
- 2 ראה זח"ג רס"א. ועוד.
- 3 אסתר ט. כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים.
- 4 הובא ונת' בס' לבי-דוד (להחיד"א) פכ"ט.
- 5 דברים כח. א. וש"נ.

- 5 "היום יום" ב' השו"ן. ובכ"מ.
- 6 והחידוש הוא שכן הוא גם בפרשת השבוע.
- 7 שכיוון שנקבע ע"פ תורה ללמוד עניין זה בזמן זה, עכצ"ל שיש קשר ושייכות ביניהם.
- 8 דברים שם, רח.

משנה תורה – אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל:

"אלה" – מדבר על דבר הנראה והנגלה, שמראה באצבע ואומר "אלה". ובנדון דידן – אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל – שכל דברי התורה הם בגילוי לכל בני-ישראל; והגילוי הוא בנוגע לכל חלקי התורה, פשוט, רמז דרוש, סוד, היינו, לא רק חלק הפשט שבתורה, שבו התחלת הלימוד ד"בן חמש שנים למקרא⁸, אלא גם חלק הרמז והדרוש ועד לחלק הסוד – כי, ההלכה למעשה שהוא העיקר (שמתגלה לכל אחד ואחד מישראל) מתאימה ומכוננת לכל חלקי התורה.

ובזה נכלל גם גילוי שלימות העבודה דבני-ישראל בכל ענייני התורה-ומצוות, אשר, עיקר העבודה ושלימותה היא בקו ד"עשה טוב", ומזכירים ברזו גם הקו ד"סוד מרע" (כמבואר בפרש"י "דברי התוכחות... (ש) הזכירן ברמז"), שהעניינים הבלתי-רצויים שהיו בעבר נתקנו כבר על-ידי עבודת התשובה⁹, כיוון שעל-ידי זה ניתוסף עליו גדול יותר בעבודה ד"ועשה טוב".

ומזה מובן שעניינו של ראש-חודש שבט בכל שנה ושנה – שמשו רבינו שבדור¹¹, וניצוץ משה שבכל אחד ואחד מישראל¹², מכריז, שכבר נשלמה העבודה בענייני התורה ומצוותיה, ומוכנים להכניסה לארץ¹³ בגאולה האמיתית והשלימה.

ג. ותוכן זה מודגש גם בפרשת השבוע – פרשת וארא:

בהתחלת פרשת וארא משיב הקב"ה על טענת משה (בסיום פרשת שמות¹⁴) "היצל לא היצלת את עמך", ותוכן המענה, שהקב"ה מקבל טענתו הצודקת של משה וגואל את בני-ישראל – "לכן אמור לבני ישראל אני הוי' והוצאתי גו' והיצלתי גו' וגאלתי גו' ולקחתי גו' והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אותה לכם מורשה גו"¹⁵.

ומקדים לזה "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל שדי ושמו הוי' אא נודעתי אהם¹⁶", "לא ניכרתי להם במידת אמיתית שלי... הבטחתי (לתת את ארץ-ישראל) ולא קיימתי" "נדרתי להם ולא קיימתי"¹⁷, ועתה יקיים תיכף הקב"ה את הבטחתי להביא את בני-ישראל לארץ-ישראל, לאחרי ההקדמה ד"אמור לבני ישראל אני הוי'":

מבואר בדרושי חסידות¹⁸ "אני הוי'" הוא הגילוי דמתן-תורה, וזהו "וארא אל אברהם גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם", שלהאבות שהיו לפני מתן-תורה לא נתגלה שם הוי' לאמיתותו כפי שהתגלה לבני-ישראל במתן-תורה, כהמשך הכתוב "לכן אמור לבני ישראל אני הוי'".

ועל-פי זה יש לבאר השייכות להכניסה לארץ (שכל זמן ש"שמי הוי' לא נודעתי להם" לא נתקיימה ההבטחה לתת להם את ארץ-ישראל, ורק לאחר גילוי שם הוי' במתן-תורה מתקיימת ההבטחה "הבאתי אתכם אל הארץ") – כי, במתן-תורה בטלה הגזירה דעליונים לא יירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו

משה (ראה תניא פמ"ב).
8 אבות ספ"ה.
9 ר"פ דברים.
10 כולל גם תיקון החטא הכי חמור – "די הב", "הוכיחן על העגל" (ר"פ דברים ובפרש"י) – כמש"נ "סלחתי כדברך" (שלה יד.ב. וראה לקו"ש ח"ד עמ' 570 הערה 10. וש"נ).
11 ראה תקו"ז ת"ט"ט (קוב, רע"א. קיד, רע"א) ב"ר פנ"ז, ז. ז. חז"ג רעג.א.
12 שפועל בעבודת כאו"א מישראל שעניין היראה נעשית אצלו "מילתא זוטרתי" כמו אצל
13 רכא.א. וראה גם עירובין נ.ד. שמו"ר רפל"ב. ועוד.
14 ה.ב.נ.
15 ו.ר.ח.
16 שם, ג.
17 פרש"י שם, ג.ד.
18 תו"א פרשתנו נו, סע"א ואילך. ובארוכה –

פעם הציצית והפריעו למילה, ומאז נמנע לגמרי מלהתעטף בטלית בעת המילה, ואין ללמוד ממנו לאחרים⁶.

בין דגים לבשר

חז"ל אסרו לאכול בשר עם דג, משום סכנה⁷. בין דג לבשר, צריך לאכול דבר ביניהם ולשתות, כ"קינוח והדחה⁸, ולפי דעת המחבר צריך גם לרחוץ ידיו⁹.

בפרייטואר⁴ כתב ש"יקנה גם את הבשר שבין השיניים, והוא עדיפא (=כנראה, יותר חשוב מאשר לנקות את השמנונית שנשארה בפה), דאיתיה בעיניה⁵, ולאחר-מכן ירחץ פיו". ולכאורה, אם ברין בשר בחלב חששו להמתין שש שעות משום בשר שבין השיניים ולא יועילו קינוח והדחה, כל-שכן ב"סכנתא חמירא מאיסורא"⁶?

יש שהעלו סברא, שמטעם זה נהגו שלא לאכול דגים אחרי בשר, אבל לא שמענו מנהג כזה, ואדרבה⁷.

אמנם מנהג ישראל הרווח הוא לאכול תחילה דג ואחר-כך בשר, ובכף-החיים⁸ כתב הטעם בפשטות משום שעל-פי הרפואה⁹ יש להקדים מאכל הקל תחילה. אדמו"ר זקוק¹⁰ מבאר על-פי

6 אבל נמסר שהרה"ג ר' זלמן שמעון דבורקין ע"ה, מרא-דאתרא בבית-חינו, אמר במפורש שהמברך אינו צריך טלית. וכך נהג כשהיו נותנים לו טלית, לפעמים התעטף בו כשהיה אומר בחיוד "אין צורך" [כדי שלא ייפגעו], ולפעמים, כשהבינו מה שאמר שאין צורך ולא "דחפוי" לו את הטלית, היה מברך ללא טלית.

1 פסחים ע"ב, שו"ע יו"ד קטז,ב ואו"ח קעג.ב. שמירת הגוף והנפש סי' א.
2 לגבי האוכל בשר אחר גבינה נזכרו פוסקים שונים (שו"ע יו"ד סי' פט ס"ב ונו"ם), כגון: שילעס פת ויקנה בו פיו יפה, וכן בכל דבר שירצה חוץ מקמח, תמרים וירק. הלבוש כתב שיקפיד לקנח השמנונית לפני ההדחה, כי אין ההדחה מועילה כלום בעוד שהשמנונית בפיו. מאידך השי"ך כתב שאין צריך לדקדק בקינוח והדחה איהו מהם קודם. הפרי-מגדים כתב שיש נהגים לשרות פת במשקה ולאוכלה, ועולה במקום קינוח והדחה, וטוב לעשות כל אחד בפני עצמו. יש שכתבו שהקינוח הוא שיבלע דווקא, ולא טועם ופולט, והפרי מגדים חולק וסובר שהקינוח הוא בלעיסה. בסי' שמירת הגוף והנפש שם הערה כט העתיק כל זה, ונשאר בצ"ע אם גם בענייני הדיון כן. וחבל שלא דן בראייה מבושר שבין השיניים.
3 שו"ע יו"ד שם ס"ג. משנה ברורה או"ח קעג ס"ק ד. נמסר שנהר בזה כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ, ולפעמים גם הרבי נשיא דורנו לקט הליכות ומהגוי ש"ק עמ' 71.
4 יו"ד שם ס"ק ד.
5 וכדברי הגמרא (חולין קה,א) שנקרא בשר, שנאמר "הבשר עודנו בין שיניהם", ולפי הרמב"ם (הל' מאכלות אסורות פ"ט הכיח) זה הטעם להמתין שש שעות מבשר לחלב, "מפני הבשר שבין השיניים שאינו סר בקינוח", ופירש הב"ח (רי"ס פט) שחששו חז"ל שמא לא ינקר יפה. ובטושיו"ע שם נקטו להלכה החומרות משני הטעמים, של רש"י ושל הרמב"ם.
6 שיש שנקטו לשון זו לעניין בשר ודג לומר שאין בטלים אפילו בשישים (דרכי-מישה ומהרש"ל, הובאו בטו"ז יו"ד קטו ס"ק ג, אך רוב הפוסקים מתירים בשישים, ראה הדעות בשמירת הגוף והנפש שם הערה ח).
7 כבר הביא בסי' הכשרות פי"א הע"י נד מקיצור שו"ע סי' לג ס"ב, שכתב "כשאוכל דגים ואחר-כך בשר או להיפך", וכן כתב הב"ר איש-חי שאכלו בביתו דגים אחר הבשר [שנה ראשונה פי' נשא סוף אות י, כצ"ל] וציון לשו"ת זכרון-יהודה (גריואלד) חי"א סי' פה. ובסי' מנהג ישראל תורה" ח"יב עמ"ז הביא מסי' יאוצר יד החיים' שבימים הקדמונים היה המנהג לאכול הבשר ואחר-כך הדגים, כי כן יסדו בומורות [פיוט יום זה מכובד]. "בשר ודגים וכל מטעמים" [ועד"ז בפיוט ימה יפית: "בשר וגם דגים" ובפיוט יום שבת קודש הוא: "יהבשר, יין ודגים". אבל אי משום הא – לא איריא, שמא הכוונה להוכיח בשר ראשון דרך חשיבות, ואחריו דגים, ואחריהם כל מטעמים. וע"ע]. ומסי' יבדרכי הישר והטובי מביא שכן נהגו הגה"ק הישמח משה' והגה"ק מליסקא זי"ע שאכלו הדגים קודם ברכת-המוון [כמנהג הב"ר איש-חי הנ"ל], עכ"ד.
8 סי' קנו ס"ק לח.
9 רמב"ם הל' דעות פ"ד ה"ז.
10 לקו"ת תורה פי' בהעלותך, דף לג טור ב. הנחות הרי"פ ע' פב. סה"מ תקס"ג ע' תרצ (מאה שפרים ע' לג). סה"מ תקס"ז ע' קצא.

טלית בברית-מילה, הפסקה בין דגים לבשר, רקיקה ב'עלינו'

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

טלית בברית-מילה

שאלה: האם צריך להתעטף בטלית בברית מילה? ואם כן – מי מבין המכובדים מתעטף בה? **תשובה:** ראשית, מדובר רק על לבישת טלית ולא על כיסוי הראש בה. כך נהג הרבי בהיותו סנדק, שלבש טלית אך נשאר חבוש בכובע.

עיקר המנהג: בזה: המוהל, הסנדק² ואביהבן³.

ונהגו גם: ה'קוואטר', ובעלי 'כיסא-של-אליהו', ה'ברכות'⁴ וה'עמידה בכרכות'.

כך מסר לי המוהל הרה"ג ר' אליהו שיחי' לנדא. וסיפר, שהיה נוכח בשעתו בברית לנינו של הרה"ג ר' שניאור-זלמן גרליק ע"ה, הרב הראשון דכפר-חב"ד, שהשתתפו בה, מלבד המרא-דאתרא, גם אביו, הרה"ג ר' יעקב ז"ל רב אב"ד דבני-ברק, וכנראה גם הרה"ג ר' שאול-דוב זיסלין ז"ל.

המוהל הרה"ח ר' יעקב-יוסף רסקין ז"ל טען אז שלמנהגנו אין המוהל מתעטף בטלית, והביא ראיה ממה שבברית-מילה לנכד כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ברוסטוב, בשנת תרפ"ג, היה המוהל הרה"ח ר' מאיר לאבאק ז"ל מרוסטוב לבוש רק בחלוק לבן ללא טלית, ומל על ברכיו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, שלא העיר לו מאומה⁵.

הנוכחים הנ"ל לא קיבלו את דבריו, והרב יעקב לנדא העיר, שאצל ר' מאיר לאבאק הסתככו

1) בסי' אוצר-הבית (תשי"ג, ח"א) מופיעה טלית למוהל רק בתי"ב! (עמי רבה). בסי' רז בהערה כתב רק שיהדר עצמו בלבושים נאים. בסי' יציאת הלכה פסקוהי עמי שסה מביא זאת משוית כנהי"ג סי' לה, הובא בשלמי ציבור דיני יציאת דף לה ע"א ד"ה במנהג (וכי"כ בערוך-השולחן סי' יח סי' ז): "הסנדק והמוהל – מפני כבוד מלאך הברית", משוית גינת-ורדים או"ח כלל א סי' כה (הסנדק – "מעוטף בציצית ותפילין בראשו ובורועו מפני חיוב מצוות מילה"), ומשוית איגרות-משה ח"ג סי' קא אות ד [לא מצאתי בספר זה כלל].

2) מענה ביחידות למוהל הרה"ח ר' יעקב יוסף רסקין ז"ל, היכל-מנחם, גרמה (ה'הסנדק, וכשי"כ המוהלי). אוצר-הבית עמי רז, רצה. בעמי רז הביא שיש נוהגים לעטוף גם את התינוק בציצית (ולמנהג תימן, האב עוטפו בטליתו ומביאו כך לחדר הברית, שם עמי קפז). ובסי' עדות-לישראל עמי קמד הביא בשם סי' ברית-אבות, שנוהגים שהסנדק מכסה פני התינוק בטליתו, כדי שיהיה עליו לבוש של מצווה בשעת כניסתו לבריתו של האעיה (וראה באוצר-הבית שם בשם סי' זכר דוד מ"א פי ס"ו מנהגים שונים בעניין זה).

3) בסי' יציאת הני"ל הובא אביהבן [רק] מסי' ברית-כהונה (מנהגי גירבה) יו"ד, מערכת מי' אות כה.

4) אוצר-הבית עמי קפז [ויש שהעירו שהרי הקוואטר הוא כמו סנדק, ויש מקומות שהיו מכנים אותו "סנדק קטן" כמי"ש שם עמי קפז]. ויש, בשם סי' מטעמים [עניין מילה אות נ"ס] שגם "יכל מי שיש לו איזה כיבוד" מתעטף בטלית [וכן מנהג העולם]. וממ"א סי' תקניא סי"ק ג, שהקוואטריין לובשת בגדי שבת.

5) הרבי הגיב על כך (כששאל זאת הרב רסקין ביחידות, היכל-מנחם שם), שאין ללמוד מאי-התגובה של אדמו"ר מהוריי"צ, "כי דרכם של רבותינו נשיאנו שלא היו מתערבים אפילו בענייני בית-הכנסת (כל זמן שלא נשאלו על כך)".

לעליונים¹, ואז יכולים בני-ישראל להיכנס ל"ארץ כנען" ולעשותה "ארץ ישראל", כולל גם כללות מעשינו ועבודתינו בכירור העולם, שהעולם כולו יהיה בבחינת "ארץ ישראל" – דירה לו יתברך בתחתונים²⁰.

בהתחלת פרשת וארא משיב הקב"ה על טענת משה – "והצל לא היצלת את עמך"; ותוכן המענה הוא, שמקבל את טענתו הצודקת של משה וגואל את בני-ישראל

ובכל שנה ושנה כשקורין פרשת וארא בציבור²¹ – מתגלה מענה הקב"ה על טענתו של משה שכבודו, וניצוץ משה שבכל אחד ואחד מישראל, שאף ש"מאז באתי גוי לדבר בשמך", בני-ישראל מקיימים מאז התורה-ומצוות, מכל-מקום "הצל לא היצלת את עמך" (כמדובר בהתוערות שלפני זה²²) – שכיוון שכבר היה הגילוי דמתן-תורה, וחזר ונשנה²³ ריבוי פעמים ב"זמן מתן תורתנו" בכל שנה ושנה²⁴ (יותר מג' אלפים וג' מאות פעמים שנים²⁵), יש לבני-ישראל כל ענייני התורה-ומצוות בשלימות, ובאופן גלוי, "וארא"²⁶, ולכן מבטיח הקב"ה שתיתקף ומיד הוא גואל את בני-

ד. ויש לבאר כל הנ"ל בפרטיות יותר: בפרשת וארא מדובר אודות כללות העניין דמתן-תורה, (בעיקר) כפי שהוא מצד הגילוי מלמעלה – "וארא גוי", "אמור לבני ישראל אני הוי"; ועל זה ניתוסף "בעשתי עשר חודש באחד לחודש" שה"ואיל משה באר את התורה

26) וכפירוש רש"י: "וארא, אל האבות" – שבוה נרמות השייכות לכא"א מישראל, שהגילוי ד"וארא" קשור (לא כ"כ עם מעלתם ועבודתם הפרטית של אברהם, יצחק ויעקב, אלא) עם היותם "אבות" רכא"א מישראל, שמנהגים העניינים שלהם לבניהם אחריהם, "מעשה אבות סימן לבנים", היינו, שהגילוי שהיה אצל האבות נמשך לכא"א מישראל, ויתירה מזה – בתוספת גילוי שם הוי' שבמ"ת.
27) ירושלמי פסחים פ"י ה"א. שו"ע אדה"ז א"ח סתע"ב סי"ד.
28) ראה תו"ש עה"פ (סקל"ח), ובמילואים לשם (ע' קיא). וש"נ.
29) מכילתא בשלח טו,א. ועוד.
30) ולהעיר, שעניין הגאולה מודגש גם מצד כללות עניינם של ר"ח ושבת (בכל ר"ח ובכל שבת): ראש חודש – שקשור עם חידוש

תו"ה שם פז,א ואילך. ובכ"מ.
19) תנחומא פרשתנו טו. שמור"ד פ"ב, ג. ועוד.
20) ראה תנחומא נשא טז, ועוד. תניא רפ"ל, ובכ"מ.
21) נוסף על קריאתה ביחיד – שחייב להשלים פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום (ברכות ה, סע"א. שו"ע אדה"ז א"ח ר"ס רפה). בערב שבת לכא"א מישראל, ויתירה מזה – בתוספת שחרית (שם סי"ה).
22) קונטרס משיחות ש"פ שמות תש"נ ס"ח.
23) ובאופן נעלה יותר – "מעלין בקודש".
24) נוסף על העניין דמ"ת בכל יום, כמאמר רז"ל (שו"ע אדה"ז א"ח סימן סו ס"ב) "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים", ועד ל"חדשים" ממש (פרשי' תבוא כו,טז, ועוד).
25) ראה קונטרס שיחת ז' אדר תשמ"ה ס"ב ואילך. וש"נ.

הזאת לאמור, "משנה תורה" ש"מפי עצמו אמרן"³¹ (וברוח הקודש)³² – התגלות התורה כפי שנתלכשה בדעתו ובהשגתו של משה³³, ועל-ידי-זה בדעתם והשגתם של כל ישראל, היינו, שעיקר ההדגשה היא שתורתו של הקב"ה נמשכת וחודרת למטה בשכלו של האדם.

ועניין זה מודש גם בזמן אמירת משנה-תורה – "ויהי בארבעים שנה":

העילוי ד"ארבעים שנה" מפורש בכתוב (קרוב לסיום משנה-תורה) – ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועיניכם לראות ואזנים לשמוע"³⁴, ובלשון חז"ל³⁵ שב"ארבעים שנים... קאי איניש אדעתיה דרביה". היינו, שבמשך ארבעים שנה שהיו כונני-ישראל במדבר נקלטו כל ענייני מתן-תורה בשכלם ובהשגתם, ועל-ידי-זה הגיעו בגלוי להשלימות האמיתית דמתן-תורה³⁶ – לא רק מצד הגילוי מלמעלה אלא גם מצד עבודת המטה³⁷.

ויש להוסיף, שמספר ארבעים רומז על שלימות המוחין – כמאמר רז"ל³⁸ "בן ארבעים לבינה", ובפרטיות יותר – די מוחין, מוח החכמה, מוח הבינה, ומוח הדעת שנחלק לחסד וגבורה³⁸, כמרומו גם בלשון הכתוב "לב לדעת

31) ראה גם אוה"ת דברים ע' יח.
 32) ראה בכ"ז – קונטרס משיחות ש"פ בא תשמ"ט. וש"נ.
 33) ראה גם זח"א קלו, סע"ב. (במדרש הנעלם): "ומן גאולתם של ישראל בשנת הארבעים וא", ולהעיר גם ממארו"ל (סנהדרין צט רע"א ובפרש"י) "ימות המשיח ארבעים שנה, שנאמר ארבעים שנה אקוט בדור". "אקת את ישראל ואמלך עליהם... ומסתמא היינו משיח ששינוין גדולים יהיו בדורו". ובחדא"ג מהרש"א שם: "קרא איירי במשיח דכתיב לעיל מינה היום אם בקולו תשמעו וגו' דהיינו היום אתי משיח אם בקולו תשמעו כדאמרין לעיל".
 34) ראה ספר הערכים שם ע' קטא ואילך. וש"נ.
 35) רש"י ע"ב.
 36) וזוהי הסיבה האמיתית* להעכבה במדבר במשך ארבעים שנה – שתהי' השלימות ד"קאי איניש אדעתיה דרביה", הקליטה דמ"ת ע"י עבודת המטה.
 37) ראה גם סה"מ עטר"ת ע' תקנן.
 38) כי הסיבה החיצונית, כנל החטא & נתקנה כבר ע"י עבודת התשובה, כנל ס"א וראה לקמן הערה 53.

. . שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך' של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום – מזכיר 'עלה ויבוא' בברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית⁹.

בי'עלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו ... לטובה', 'ופקדנו בו לברכה', 'והושיענו... טובים'¹⁰ – "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)"¹¹.

שחרית: חצי הלל¹², ואברהם זקן, זכריה¹³, קדיש תקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים בפרשת פינחס (במדבר כח,א-טו): כהן – "וידבר... עולה תמיד". לוי – חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)... "רביעית ההיין". שלישי – "עולת תמיד... ונסכה". רביעי – "ובראשי חודשיכם... ונסכו". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. הש"ן מסיים 'ובא לציון'

8) שו"ע אדה"י סי' קפח סו"ס י. סידור אדה"י. ולא התקינו לומר 'עלה ויבוא' בהרחמן כמו שנהגים ביועל הניסים, משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.
 9) שו"ע אדה"י שם סעיף יז.
 10) ראה מקור מנהג ענייה זו מרב האי גאון, בשערי-הכולל פי"ט ס"ק לו.
 11) לקוטר-שיחות חכ"ד עמי 380. ופשוט, שהכוונה שמונת לענות רק בין 'בונה ברחמי ירושלים' לברכה רביעית.
 12) לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל דרי"ח וחומי"פ, ראה המסקנא ביהתקשרות גיליון תמא, שלפי אדה"י כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות קיש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), וש"י.
 13) אף שברד"כ כלל נוהרים, עלפי הארז"ל, מלהזכיר שמות מלאכים (שער המצוות פרשת שמות. סי' שמירת הגוף והנפש סי' צ ס"ג, וש"י), הרי כאן מבטאים בפה את שם המלאך 'זכריה' כיוון שהוא גם שם-אדם בתניך (נורא ח,ח, ועוד) – שער-הכולל סי' לו בפירוש דברי אדה"י בסידורו. בסידורו 'תהילת ה' החדשים דארה"ק, כבר ניקדו תיבה זו (בסידור 'תורה אור' משפט זה כולו אינו מנוקד, ויובדיה' מודגש שם בגרשיים).
 14) בכף-חיים סי' צא ס"ק כו הביא מסי' יפה ללב, שאלה שצריכים לחלוץ מלבושם העליון מפני הנחת תפילין על

הזרוע, צריכים לחזור וללבושם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל יד חולצת ויד לובשת, עיי"ש. אבל בסי' מנהג ישראל תורה שם ס"ק ד הביא ש"ירבים אין נוהרין בזה. וי"ל דכיוון דקשה ללבוש הבגד העליון על התפילין הוי כמצותו בכ"י, עיי"ש. ואכן מנהגנו להשאיר את הזרוע ללא השרוול (והרה"ח ר' זובער חן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין להכניס את השרוול מתחת האבנט), ואף לתפילת מוסף אין מחזירים את השרוול, וכן נהג הרבי. 15) שער-הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת כ"ק אדמו"ר מהרש"ב ע"ה זה (בסידור תורה-אור תשמ"ז עמי 489) ובסופה. וראה בסי' דיני ומנהגי ראש-החודש – חב"ד פ"ב העי' 32.
 16) ראה ט"ו ושיך (וי"ד שצה ס"ק ג), דס"ל שבכל יארצייט אין להשתתף בסעודה של שמחה, וכן נפוץ לנהוג לגבי יא"צ פ"ט בין איניש – אם כי כו"כ מוקני איניש שלמדו בליובאוויטש עצמה היו משתתפים בסעודות נישואין שהתקיימו בני ניסן, ואף באג"ק כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ נייע (כר"ך יא עמי יא) מסופר על חתונה שנערכה לאי מתלמידי תיבות ביום ההילולא הראשון של אביו נייע (תרפ"א) ללא כל הסתייגות. ועיי"ש.
 17) קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ו-תשל"ח, עמי ק.

לעצמו, ולא בקול רם. אומרים 'הללו' ומכניסים ספר-תורה לארון-הקודש. חולצים תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבננים. קריאת-שמע, קדש, והיה-כי-יביאך. שש זכירות. חולצים תפילין דרבננים¹⁴. הש"ן אומר (ולפחות מסיים בקול) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.

יום שישי
 ה' שבט

יום המישי ב'עלה, אור ליום שישי: אם הענגות מוגברת, יש לקדש את הלבנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעתי-לעת) מהמולד (החל מהלילה), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד¹⁵.

[לידיעת הרבים: בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים את הרבי בעניין עריכת חתונה, והזכיר כמה תאריכים אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן, וביניהם התאריך "י"ד שבט". הרבי מחק תאריך זה¹⁶, והוסיף: "ידוע דעתי – בהקדם הכי אפשרי"¹⁷].

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת וארא

כ"ז בטבת

השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מוכן לכולם, ואחר-כך התפילה.

מברכים החודש: המולד: יום שני, שעה 16:00, 12 דקות ו-3 חלקים.

ראש חודש שבט ביום השלישי.¹ יום התוועדות. ההתוועדות – בבית-הכנסת.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום שני

כ"ט בטבת – ערב ראש-חודש

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

יום שלישי

ראש-חודש שבט

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה בגיליונות תקל"ג, תקל"ח, תקמ"ב. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות].

עבודה פנימית: בכל ראש-חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתייגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש

המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות"².

גילוי משיח: בראש-חודש מתגלה בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל ענייניו, שנעשים חדרים בבחינת היחידה. והעיקר, שעל-ידי זה נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"³.

ענייניו של ראש-חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשטותא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבועים לשון פירשה להם" – זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (בפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבועים לשון"⁴.

ערבית: לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'יעלה ויבוא', אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

ברכת המזון: טעה ולא הזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש), ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמי ירושלים" אומר "ברוך

1. כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שיטנו בכל אחד מישראל.

2. ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.

3. דברים א"ג, ובפירוש רש"י.

4. ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה 7.

5. ע"פ סידור אדה"ו.

6. קצות-השולחן סי' מו ס"ד ע"פ סידור אדה"ו.

חודש באחד לחודש":

לכל עשר הדברות, **אנוכי**⁵² ה' אלוךך⁵³, שנמשך ומתגלה וחודר בהשלימות דעשר. והשייכות לגאולה (כניסה לארץ) – שעל-ידי הגילוי דבחינת "אחד עשר" ("בעשתי עשר לחודש"), "אנת הוא חד", נעשה מעמד ומצב ויש לומר, שלאחרי העבודה (בשנת

מבואר בדרושי חסידות⁴⁷ ש"אחד עשר" רומז לפנימיות הכתר שלמעלה מעשר ספירות – "אנת הוא חד"⁴⁸.

עניין הגאולה מודגש גם בשם החודש ב"שמות

החודשים שעלו (ונגאלו) עמהם מבבל" – "שבט", על-

שם "וקם שבט מישראל", "זה מלך המשיח"

של גאולה מכל עניין של מיצר וגבול ("אנוכי הוי' אלוךך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"⁵²), גאולה האמיתית והשלמה.

ולעיר, שעניין הגאולה מודגש גם בשם החודש ב"שמות החודשים שעלו (ונגאלו) עמהם מבבל"⁵⁴ – "שבט", על-שם "וקם שבט מישראל"⁵⁵, "זה מלך המשיח"⁵⁶.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת וארא, ראש-חודש שבט ה'תש"נ; 'תורת-מנחם – התוועדות' ה'תש"נ, כרך ב, עמ' 176-180)

הארבעים עצמה) במשך עשרה חודשים, כול גם חודש העשירי, "העשירי יהיה קודש"⁴⁹, שמורה על שלימות העבודה לגלות בכל דבר הניצוץ קדושה שבו, אות יו"ד (כמו שנתבאר בארוכה בהתוועדות שלפני זה⁵⁰) – באים ל"עשתי עשר חודש", חודש האחד עשר, שרומז לגילוי בחינת הכתר, "אנת הוא חד".

ומתחיל מהגילוי בתורה – שלאחרי שבאים להשלימות דעשר בשנת הארבעים (שלימות ד' המוחין, "קאי איניש אדעתיה דרביה"), אזי ניתוסף גם העילוי ד"אחד עשר" (פנימיות הכתר⁵¹) – "מיוחד שבעשרה... שהוא ראש

47. יהל אור עמ' מח. אה"ת דברים עמ' יט. סה"מ עטר"ת עמ' תקנב, תקפו. ועוד.

48. תקו"ז בהקדמה (ז,א).

49. בחוקותי כו,לכ.

50. קונטרס משיחות ש"פ שמות תש"נס"ג ואילך.

51. והשייכות למוחין – כיוון שהתגלות עתיק בבינה (כנ"ל ס"ד). לאחרי השלימות ד"בן ארבעים לבינה", וגם: במניין הספירות בפנימיות, שהכתר אינו נמנה במניין הספירות ("אנת הוא חד ולא בחושבן") – נמנה (במקום כתר) הדעת (ראה לקו"ת שלה מט"ג ואילך).

52. ולהעיר, שגם התחלקות מוח הדעת לחו"ג הוא ע"י המשכה מבחינת הכתר (ראה סידור עם דא"ח שער התפילין ז, ב"ג).

53. יתרו כ ב.

54. שמו"ד פמ"ב, א – בפירוש הכתוב "אחד

55. עשר יום מחורב" שבהתחלת פ' דברים (הובא ונתבאר במקומות שבהערה 47, וראה קונטרס משיחות ערב י"א ניסן תשמ"ט הערה 52).

56. ועפ"ז יומתק המשך הכתובים בפרשה, "אחד עשר יום מחורב וגו'", "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש" – שפשטות הכתוב "אחד

עשר יום מחורב גו'" הוא מדברי התוכחה, "אין לכם דרך קצרה... ומהלך י"א יום ואתם הלכתם אותו בשלושה ימים... ובשביל שקלקלתם הסב אתכם... מ' שנה" (פרש"י עה"פ), ואילו בפנימית העניינים היה זה כדי שהגילוי ד"אנוכי", "אחד עשר", יומשך ויחודר בהם ע"י עבודת המטה במשך ארבעים שנה עד ל"עשתי עשר חודש" (ראה אה"ת וסה"מ עטר"ת שם).

57. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב. ב"ד פמ"ח, ט. ועוד.

58. בלק כד, יז.

59. רמב"ם הל' מלכים רפ"א.

להחליף שיעבוד גשמי בשיעבוד רוחני

גם לאחר התירוץ, עומדת בתוקפה השאלה – "למה הרעות?"

התחלת פרשתנו (וארא) היא בהמשך לפרשה שלפני זה (פרשת שמות), שסיומה בקושיית משה רבינו להקב"ה: "למה הרעות לעם הזה, למה זה שלחתיני", ובהמשך לזה באה תשובתו של הקב"ה למשה: "וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני הוי', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל שר-י ושמי הוי' לא נודעתי להם וגו' לכן אמר לבני ישראל, אני הוי' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו' ולקחתי אתכם לי לעם וגו' וידעתם כי אני הוי'".

וההסברה בתוכן תשובתו של הקב"ה – כמבואר בתורה-אור שהגילוי אל האבות היה רק "בא-ל שר-י", ואילו שם הוי' לא נתגלה להאבות, ורק במתן-תורה נתחדש גילוי שם הוי', וכדי שיוכל להיות גילוי שם הוי' במתן תורה, הוצרכה להיות ההכנה דגלות מצרים, שזהו עניין "הרעות לעם הזה".

ומסיים, שזהו גם הטעם לאריכות גלות האחרון – בתור הכנה להגילויים דלעתיד-לבוא, שאז יהיה גילוי פנימיות התורה, טעמי תורה.

והנה, כיוון שהקושיה "למה הרעות גו'" נכתבה בתורה, וכל עניין בתורה הוא אמיתי וניצחי, הרי, גם לאחר התירוץ "וארא גו'", יש מקום להטענה "למה הרעות".

[...] וההסברה בזה (שגם לאחר התירוץ שיש הכרח בגלות מצרים בשביל ההכנה למתן-תורה עדיין יש מקום להקושיה "למה הרעות"):

מבואר בתורה-אור שכל פרטי השיעבוד בגלות מצרים, "זימרו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה גו' בפרך", "ישנם גם ברוחניות": "זימרו את חייהם היא התורה כי היא חיינו, בעבודה קשה – דא קושיה, בחומר – דא קל-חומר, ובכל עבודה בשדה – דא ברייתא, ובלבנים – דא ליבון הלכתא".

ולכן, אף שיש הכרח בשיעבוד הגלות בשביל ההכנה למתן-תורה, נשאת הקושיה "למה הרעות", כיוון שיש אפשרות להחליף זה לשיעבוד רוחני בלימוד התורה, ועל-דרך זה בנוגע לאריכות וקושי הגלות האחרון, שאף שיש הכרח בזה בשביל הגילויים דלעתיד-לבוא, מכל-מקום, יכולים להחליף זה בשיעבוד רוחני בלימוד התורה.

ויש להוסיף, שכשם שהדברים אמורים בנוגע לכללות הגלות, כן הוא גם בנוגע לעניינים פרטיים דהגלות, כמו יגיעת וטירדת הפרנסה (שבזה הוא עיקר עניין הגלות), שיכולים להחליף זה ביגיעה וטירדה בתורה.

ולהעיר גם ממאמר רז"ל "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" – "עול" מוכרח להיות, כיוון ש"אדם לעמל יולד", אבל, הברירה בידו לקבל על עצמו (על-פי תורה) "עול מלכות ועול דרך ארץ", או לקבל על עצמו "עול תורה", שאז, "מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת וארא, מברכים החדש שבט ה'תשי"א;
תורת-מנחם – התוועדות ה'תשי"א כרך א (ב) עמ' 182 – בלתי מוגה)

פרשת וארא

וארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב (ג),
וארא: אל האבות (רש"י)

מה מוסיף רש"י בפירושו, על לשון הכתוב?

רצונו של רש"י לומר לנו שההתגלות האלוקית אל אברהם, יצחק ויעקב לא היתה בגלל מעלתם הפרטית של כל אחד ואחד מהם, אלא משום שהם היו אבות האומה. הם, האבות, מסרו את כל מה שקיבלו לבניהם אחריהם.

(לקוטי-שיחות, כרך ג, עמ' 860)

ובני קורח אסיר ואלקנה ואביאסף (ו,כד)

"אסיר (271) אלקנה (186) אביאסף" (154) = בגימטרייה "תורה" (611).

ללמדך: שבני קורח עשו תשובה והאמינו במשה ובתורתו, לא כקורח אביהם שכפר בתורת משה.

(לקוטי לוי-יצחק לזוהר חלק ב דף רפג)

הוא אהרון ומשה... הוא משה ואהרון (ו,כו-כו)

"משה" – עניינו לימוד התורה. "אהרון" – עבודת התפילה (שהרי תפילה באה במקום קורבנות, שהקריבו הכהנים).

לפעמים יש להקדים את "משה" ל"אהרון" – על האדם לעסוק בתורה ובמצוות כדי שיוכל אחר-כך להתפלל מאהבה.

ולפעמים יש להקדים את "אהרון" ל"משה", דהיינו שהאדם יעורר אהבת ה' בליבו בתפילה, כדי שיוכל אחר-כך לעסוק בתורה ומצוות כדבעי.

(לקוטי-תורה במדבר, פרשת מסעי, דף פג עמוד ג)

* * *

"משה" מסמל דרך עבודה שהיא על-שכלית ואילו "אהרון" – עבודה שכלית.

ישראל – מסמלים את הנפש האלוקית, ופרעה – את הנפש הבהמית.

כפסוק הראשון (כו), כשמדובר על בני-ישראל ("הוציאו את בני-ישראל מארץ מצרים"), הקדים הכתוב את אהרון למשה, ואילו כפסוק שלאחריו, כשמדובר על פרעה ("הם המדברים אל פרעה מלך מצרים"), הקדים הכתוב את משה לאהרון.

מדוע? משום שכדי להשפיע על הנפש האלוקית ולעוררה לאהבת ה' די בבחינת אהרון. לכן כשמדובר על "ישראל" הקדים הכתוב את אהרון למשה. אבל כדי לעורר גם את הנפש הבהמית לאהבת ה', הדבר צריך לבוא מדרגה נעלית יותר – מבחינת משה. לכן, כשמדובר על "פרעה" הקדים הכתוב את משה לאהרון.

(אור-התורה שמות, כרך א, עמ' רכד ועמ' רל)

[דברים אלה סיפר הרב שמחה-בונם אלתר בשו"ב לארה"ק למשלחת מחסידי חב"ד שביקרוהו באותם ימים (מפי הרה"ח הרב טוביה שיחי' בלוי, חבר באחת המשלחות). וראה על עניין זה בשיחת שבת הגדול תשל"א, לקו"ש ח"ז ע' 267, וש"נ].

סיוון תשל"א (נדפס באיגרות-קודש, כך כו – הנמצא בדפוס) להרה"ג איש המעלה בנש"ק וכו' מו"ה יצחק מאיר שי' הכהן לוי, כותב הרבי:

שבקשתי והפצתי ותמיהתי היו על שאין הכחשה על-דבר השמועה... גם בנוגע למה שנתפרסם... בנוגע לשתיקת "מועצת גדולי התורה" [=בעניין "מיהו יהודי"]... וגם עם גיסו הרה"ג וכו' הררשי"ב שליט"א דיברתי (בביקורו כאן) על-דבר הכחשה בזה.

הרבי מפציר

במכתב כ"ק אדמו"ר ממוצאי שבת קודש י"ב

"בט"ו בשבט שהיתי ב'אוהל' והורו לי להתוועד"

הוזלת מחירי הדירות בארץ-ישראל □ משיח בא "בהיסח הדעת" □ אף יהודי לא יישאר בגלות □ רשמים מביקור האדמו"ר מגור, הרב שמחה-בונם אלתר (קודם התמנותו לאדמו"ר) אצל הרבי – ביום חמישי, לי בשבט, היתשל"א – כפי שנרשמו בשעתו*

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

דובר אודות מחירי הדירות בארץ-הקודש. כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר שיש להשתדל להוריד את מחירן, וציין כי ידוע לו על כמה וכמה שידוכים שהתבטלו מפני יוקר הדירות – כידוע יש נוהגים לקנות דירה לזוג העומד להקים את ביתו, וכאשר אין באפשרות של אחד הצדדים לעמוד במחיר הגבוה, קורה לפעמים שמבטלים שידוך מסיבה זו.¹

"פעולה נמשכת"

הרש"ב אלתר שליט"א הזכיר אודות יציאת-מצרים והגאולה, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בכל יום ישנו העניין דיציאת-מצרים, וכמבואר בזה על הפסוק: "כימי צאתך מארץ מצרים וגו'" – שלכאורה היה צריך להיות כתוב "כיום צאתך", שהרי היציאה ממצרים היתה כמשך יום אחד, וכפי שהדבר נאמר גם בקשר למצווה של זכירת יציאת מצרים:² "למען תזכור את יום (לשון יחיד) צאתך מארץ

הרש"ב שליט"א: כנראה שהזכות להתגורר בארץ-ישראל צריכה לבוא על-ידי קושי ("ארץ ישראל דארף אנקומען שווער").

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אכן, זהו אחד הדברים שנקנים בייסורים – כמאמר חז"ל³ "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל כו' על-ידי ייסורין כו' תורה וארץ-ישראל והעולם-הבא". אמנם, בדורנו זה ובדור שלפני

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

(* ע"י הרה"ח הרב יהודה-לייב שי' גרונר – הוכן לדפוס על-ידי עורך המדור.

1. וראה ספר שידוכים ונישואין (קה"ת תשנ"ח) ע' 216-215.
2. ברכות ה,א. וראה גם שמור"ר פ"א, א. מכילתא יתרו כ,ב. ועוד.
3. לשון חז"ל – שבת כא,ב.
4. ראה בארוכה מאמר ד"ה כימי צאתך דשנת ה' תש"ח בתחילתו (סה"מ תש"ח עמ' 159). ד"ה כימי צאתך דשנת ה'תשל"ט (תורת-מנחם ספר המאמרים מלוקט כך ג' עמ' רד ואילך).
5. מיכה ז,טו.
6. זח"ג קעו, רע"א. וראה גם זח"א בהשמטות סי' כה (רסא,ב), הובא באוה"ת נ"ך עה"פ סק"ו (ע' תפז).
7. ראה טז,ג.

מצרים⁸, אלא – מאז יציאת מצרים עד ביאת משיח ישנה פעולה נמשכת, ונמשך התהליך של היציאה ממצרים⁹, ולכן נאמר "גימ"י לשון רבים – ומכאן שיש (לזכור ולהזכיר)¹⁰ יציאת מצרים בכל יום¹¹.

היסח הדעת - למעלה בחינת דעת

הרשיב אלתר שליטיא: בגמרא¹² נאמר שאין משיח בא אלא בהיסח הדעת – 'ג' באין בהיסח הדעת... משיח כו'¹³.

כ"ק אדמו"ר שליטיא: הפירושו בפשטות כפי שהעולם נוהג לפרש, שמפני הצרות יהיו בני-ישראל מבולבלים וישכחו על משיח. אך אדמו"ר הזקן בעל התניא, מפרש (בספר התניא¹⁴) שהפירוש בזה הוא שזה מגיע ממקום שגבוה מבחינת דעת – "מעומקא דליבא מנקודה פנימית... ולמעלה מבחינת הדעת... והוא גם כן בבחינת היסח דעת האדם, כי בחינה זו היא למעלה מדעת האדם והתבוננותו, היא בחינה מתנה נתונה מאת ה' מן השמים, מהארת בחינת פנים העליונים¹⁵, ולכן שייכת הגאולה לכל אחד ואחד, וייגאלו כולם בגאולה.

בגאולות קודמות נשארו כמה מבני-ישראל בגלות¹⁶, מה שאין-כן בגאולה זו ייגאלו כולם

ולא יישאר אפילו יהודי אחד בגלות¹⁶! **הרשיב אלתר שליטיא:** ענין זה – שכולם ללא יוצא מן הכלל ייגאלו – מפורש בחז"ל על הפסוק¹⁷ "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל"¹⁸.

כ"ק אדמו"ר שליטיא: גם רש"י בפירושו על התורה (בפרשת ניצבים¹⁹) מביא כך: "כאילו הוא עצמו... אחוז בידיו ממש איש איש ממקומו". ומכאן, שהבנת ענין זה שייכת ומובנת לכול – אפילו ל"בן חמש למקרא"²⁰!

ליתר ביאור:

איתא בשולחן-ערוך²⁰ בענין קריאת שניים מקרא ואחד תרגום ש"כל ירא שמים יש לו לקרות התרגום וגם פירש"²¹, ומה מובן שענינו של "מקרא" הוא כאשר הוא נלמד עם פרש"י, וכיוון שהמשה פוסקת²² ש"בן חמש שנים למקרא", הר שאפילו "בן חמש" לומד, מבין ויודע שהקב"ה יקח כל אחד ואחד בידו ויוציאו מהגלות – **דבר נפלא ביותר!**

"אחד המיוחד שבעדו"

הרשיב שליטיא: לפי האמור גם האדמו"ר יצטרכו לעלות לארץ-הקודש!

כ"ק אדמו"ר שליטיא: נו, דובר הרי שאף אחד לא יישאר בגלות!...

8. וכן "זכור את היום הזה (לשון יחיד) אשר יצאתם ממצרים" – בא יג.

9. וע"ד המבואר עה"פ (מסעי לג,א) אלה מסעי בני אשר יצאו מארץ מצרים נו, מסעי לשון רבים – אף שהיציאה ממצרים כפשוטה היא רק מסע אחד, המסע מרמסס לסוכות – כי השלימות דיציאת מצרים (היציאה מכל המיצרים) תהיה בביאת המשיח, ולכן כל המ"ב מסעות עד ירדן יריחו [יריחו מלשון ריח וקאי על משיח, דכתוב ביה והריחו ביראת הוי' דמוכח וראין (ישעיה יא,ג. סנהדרין צג,ב)], ולכן כל המ"ב מסעות עד ירדן יריחו נקראים "אשר יצאו מארץ מצרים" (לקו"ת מסעי פט,ב. שם צא,א. אה"ת מסעי ריש עמ' א'שנה).

10. ברכות יב,ב (במשנה). רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ג. טור א"ח סי' סו וסי' רלו. שו"ע אדה"ו א"ח סי' סו סעיף א.

11. וראה תניא פמ"ז.

12. סנהדרין צז,א.

13. איגרת-הקודש סימן ד (קה, ב).

14. וראה גם לקו"ת ה"י עמ' 172, סה"ש תנשא ח"ב עמ' 692. תורת מנחם כרך ט' עמ' 96-95.

15. ראה שמ"ר פי"ד, ג. תנחומא וארא יד. פרש"י בא י, כב. וראה מכילתא ר"פ שלח.

16. ראה לקו"ת ח"ט עמ' 182 ואילך. ובארוכה – לקו"ת ח"א ע' 1.

17. ישעיה כז,ג.

18. ראה מדרש תהילים פז, פרש"י עה"פ ישעיה שם.

19. לג.

20. טרפ"ה ס"ב – וראה בארוכה ספר 'אוצר שניים מקרא ואחד תרגום' (אה"ק תש"ג). ו"ש"ג.

21. אבות פ"ה משנה כב (לגירסת א"ה בסידור).

הרשיב שליטיא: אולי הכוונה בדברי חז"ל "כל אחד ואחד" היא על-דרך המובא בחז"ל²² על הפסוק²³ "את הכבש האחד" – "אחד המיוחד שבעדרו", ועל-דרך זה גדול הדור – "אחד המיוחד" בעם, שאפילו הוא יעלה לארץ-הקודש²⁴. יש להשתדל אפוא למהר את ביאתו! [כ"ק אדמו"ר שליטיא ביקש את הרש"ב להישאר לשוחח עמו ב"יחידות", וביקש את סליחת הנוכחים שנתבקשו לצאת מחדרו הק'. כ"ק אד"ש שוחח עמו עוד כעשרים דקות].

"מסכים לפעולות כ"ק אד"ש"

להלן קטעים מתוך רישומי הרה"ח וכו' הרב אפרים וולף ז"ל, משיחותיו הטלפוניות עם מזכירות הרבי – הנוגעים לקשרים בין הרבי נשיא דורנו ובין האדמו"ר מגור הרב שמחה-בונים אלתר (ולפגישתם המתוארת לעיל, במיוחד):

"ה"ח אדר תשל"א:

"בקשר לשיחת כ"ק אד"ש בענין השתיקה – אין ללמוד פירושים בזה. קיבלנו דרישת-שלום מהאדמו"ר מגור שליטיא, ע"י ר' אברהם פרשן ושמסכים לפעולות כ"ק אד"ש. אחיו הרשיב שליטיא – היה כאן וישב הרבה זמן אצל כ"ק אד"ש, והוא בא עם משלחת גדולה ואחר-כך יצאו המשלחת ואז דיברו משך זמן רב".

"ה' ניסן תשל"א:

"...בהקשר לטלפון מאתמול: ...לבקר אחיו של האדמו"ר מגור לשמוע פריסת-שלום וממילא יבואו גם לדיבור בעניין...".

"חיך ונזהר מתגובה"

בי' בניסן תשל"א כתב הר"א וולף לרבי:

"כ"ק אדמו"ר שליטיא

אתמול בערב ביקרנו יחד עם הרא"ח

גליצנשטיין אצל הרש"ב אלתר. הוא סיפר כי שמע מכ"ק אדמו"ר שליטיא על-דבר 'תלוקטו אחד אחד', והוא שאל ואולי זה אחד המיוחד. ובהקשר לזה אמר מכיוון שכ"ק אד"ש אמר לו שלימוד מוסר (אולי התכוון חסידות) צריך להיות בעניין אחד מאשר קודם, כן הדבר בקשר לבוא כ"ק אד"ש לאה"ק – אולי יש להתייחס אחרת מאשר עד עתה (שרבותינו הקדושים לא עלו).

"סיפר שאד"ש אמר לו בקשר לתסיסת הפנתרים-השחורים, שאולי אינטרס אחד מעורב בזה ונותנים כסף וכדומה, ורואה שעמדה זו של אד"ש מוצדקת. בעניין גיוס סטודנטים ובני ישיבות לצבא ארה"ב, שניקסון רוצה לגייסם, שמע זאת מהרב לוי"ן בארה"ב [כדלקמן מאגרת י"ב סיוון תשל"א], שואל מדוע אנו לא עושים בעניין העולים מרוסיה המחפשים אידישקייט באמת ואולי הנוכריות רוצות להיות גירי אמת. אמר שניכר על כ"ק אד"ש הראגה הגדולה בעניין הגיור ולדעתו אין הדבר צריך להיות כה חזק. שאלנוהו האם המציאות היא אחרת מכפי שאד"ש מתארה? "סיפר כי כ"ק אד"ש מסר לו שליחות לאחיו... שאלנוהו בעניין... חיך ונזהר מתגובה".

כיבוש העולם בתורה

במקום אחר נאמר ביתר פירוט כי כ"ק אדמו"ר סח לו:

"בט"ו בשבט שהיתי באוהל' והורו לי להתוועד. ובכן, חשבתי על מה אפשר לדבר בהתוועדות עם יהודים – להוסיף בתורה. דיברתי על כך, וזה היה ממש בהשגחה פרטית, שכן, כעבור ימים ספורים הועלתה בבית הנבחרים בארצות-הברית הצעה לג'זירת' גיוס-בני-ישיבות לצבא. ועניין זה של כיבוש העולם בתורה פעל מיד את ביטולה של ההצעה".

22. מגילה כה,א.

23. פנחס כה,ד.

24. רמז לביאת כ"ק אדמו"ר לאה"ק וראה גם לקמן, המו"ף.